

7
1771, 20.
QVAESTIO
IVRIS CONTROVERSI

AN

P. 257.
CONVENTIO CVM
COLONO PARTIARIO PRO
ARBITRIO POSSIT
REVOCARI

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.

ET SOCIETAT. LITER. DVISBERG.

SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE IX. MARTII ANNO CIOIDCCLXXI.

DEFENDET

FRIDERICVS WILHELMVS LANGE

TORGAVIENSIS.

LIPSIÆ
LITERIS RYMPEIIS.

REVOCARI
MVM

1602

REVOCARI

AN
CONVENTIO CVM
COLONO PARTIARIO
PRO ARBITRIO POSSIT REVOCARI.

§. I.

Dubium non videtur, veram non esse *locationem*
conductionem, quae ita fit, non vt merces
soluatur, sed vt fructuum pars fundi do-
mino praestetur ab eo, qui culturam fundi, vel rei in se
suscepit, quem *colonum partiarium* vocant. Sicuti enim
a partiendo dictus, ita is partiarius colonus dicitur, qui

rem rusticam colendam suscipit pro communi lucro et communi damno. Variis nominibus compellatur. Graeci *μειζιτην* vocant, nostris dicitur Ein Halbbauey, Falßbauey, Irregularem locationem putat MENKENIVS in *Theor. et Praxi ff. L. XIX. T. II. §. 3.* conventionem inter dominum et colonum partiarium initam. Sed cum essentialibus iudicandum sit negotium, et essentialia vnum scilicet merces vera deficiat, vix locatio dici poterit, vt adeo nec irregularis locatio esse possit. Alii contra, nescio, quod mixtum negotium exinde conficiunt ex locatione et societate, vt LAVTERBACH *diff. de colono partiaro*, cui adsentit BOEHMERVS in *Doctr. Pandect. L. XIX. Tit. II. §. 9.* sed nollem tunc mixturam statuere quoties ex simplici causa explicatio fieri potest. Quare et ipse Boekmerus actionem *praescriptis verbis* adferit dandam, vt magis videatur negotium innominatum esse. Sed neque rectum mihi hoc videtur, quippe ex eo, quod mixtura inter societatem et locationem intercedat, non sit innominatum negotium, quod
pro-

propriam formulam habet, quae fundamentum fit actio-
nis praescriptis verbis, in monitionibus et mentionibus
in iudicio fieri debent. *§. II.*
Non ignoratur haec conventio iure Romano. Au-
tor est CAIVS in L. 25. ff. locat. conduct. Nescio tamen,
an idem negotium quaerendum apud AFRICANVM
in L. 35. §. 1. in f. ff. eod. Scripserat. Quod ipsum simplicius
ita quaeremus, si proponatur inter duos, qui singulos, pro-
prios fundos haberent, convenisse, ut alter alterius ita condu-
ctum haberent, ut fructus mercedis nomine pensaretur. Sed
quidquid sit, hoc sane certum est, conventionem cum
colono partiaro veram esse societatem. Nam sicut so-
cietas recte initur, cum vnus conferat rem, alter in com-
mune operas, ita in hac conventionem vnus fundum in
societatem confert, alter vero operas in eo colendo.
Hinc scripserat etiam CAIVS c. l. alioquin partiarus co-
lonus; quasi societatis iure et damnum et lucrum cum domino
fundi partitur. Neque particula quasi argumentum no-
strum

strum turbabit. Quamuis enim haec particula improprietatem et comparationem interdum denotet, ut in quasi usufructu, quasi maleficiis, quasi traditione; tamen hic significatus huic particulae apud *Caium* dari nequit. Non enim comparaturus erat negotium coloni partiarium, sed decidurus quaestionem, quis damnum ex maiori vi seu fatale in locatione ferat, et postquam a maiori illo damno liberauerat colonum seu conductorem fundi rustici, distinguit eum a colono partiarium verbis: *alioquin colonus partiarium*, et iam decidit, *quasi et damnum et lucrum cum fundi domino societatis iure partitur*. Neque hic significatus infrequens in iure esse videtur. Forfan apud *VLPIANVM* in *L. 63. §. 5. Pro socio*, idem significatus particulae quasi deprehenditur verbis: *quasi iniquum sit, ex eadem societate alium plus, alium minus consequi*.

§. III.

Non de omni iure conventionis inter fundi dominum atque colonum partiarium agendum, quippe sapientius

pius

pius contingit, vt circa naturalia contractus pactis im-
 mutationes inter contrahentes comprobentur. Nos de
 eo tantum dicamus, quid ex civilibus praeceptis in hac
 conuentione iuris sit. Primaria itaque quaestio accu-
 rate definienda ea est, vtrum locatio sit et secundum
 iura de locationibus scripta iudicanda nostra conuentio,
 an vero societas, vt ex illius praeceptis decisio petenda,
 an demum contractus innominatus. Hac quaestione de-
 cisa, causa accurate decidi poterit, quid iuris, partim quo-
 ad continuationem obligationis, partim quo ad reliquas
 obligationes. Parum sibi et constans est magnus CUIACIUS,
 qui in *Recitat. ad Tit. C. de loc. cond. in L. 5.* negat esse locatio-
 nem, potius ad societatem refert. Sed in *Tract. ad Afric. ad*
L. 35. ff. locati mutauit sententiam atque adnumerauit colo-
 num partiarium conductoribus, adiecta ea cautione, *si con-*
trahendae locationis animus fuerit et certa fructuum quantitas
constituta, in partes suas aduocato PLINIO qui scrip-
 serat: *Non nummo, sed partibus locauit.* Notauit ob hanc di-
 uersitatem eundem Chr. MERILLIUS *Varians. ex Cuiac.*

L. 1.

L. i. Cap. XXIV. Sed *Plini* autoritate non vterer, quippe vocabulo *locani* vsus fuerat forsan ex populari loquendi ratione, non ex artis rationibus. Dein re accurate perspecta, putauerim *Cuiacium* in *Recitationibus* regulam, in *Tr. ad Africanum* exceptionem potius scripsisse.

§. IV.

Locationem veram contrahere posse conductorem, qui certam fructuum quantitaem praestat, conicere licet ex *L. 35. all.* in verbis: *ut fructus mercedis nomine pensaretur.* Nam *fructus pensaretur* forsan indicat, non primariam fuisse conventionem, sed mercedem constitutam, cuius nomine fructus pensare debebat conductor. Ass non est is colonus partarius, quippe fructibus compensat mercedem, et magis de colono intelligenda lex, qui se obligauerat ad fructus praestandos in solum nomine mercedis constitutae. Et recte ergo *Cuiacius* putauerat, respiciendum ad animum contrahendae locatio-

nis,

nis, qui animus semper apparere debebat ex mercede constituta, soluenda per fructus. Non enim potui a me impetrare, vt Cuiacium accusem, quasi crediderit, fuisse liberum paciscentibus ac contrahentibus, essentialia contractus mutare. Essentialia locationis erant praeter *consensum, res vel operas, merces*. Quis enim concluderet recte, esse in arbitrio emtoris et venditoris, vt possint animo emendi vendendique celebrare permutationem re pro re data non interueniente pretio. At valet argumentum ab emtione ad locationem. Iam vero, qui agrum colit, loco mercedis et eius nomine praestita certa fructuum quantitate, verus conductor seu colonus est. Hinc et ob sterilitatem mercedis remissionem petere potest, imo a locatore ante tempus locationi praefinitum expelli nequit. Paucis! quae de conductore in genere adfirmantur, etiam de hoc colono dicenda sunt.

§. V.

At vero si colonum partiarium dicimus, eum intelligimus, qui partem frugum vel fructuum indeterminatae quantitatis infert domino fundi, hicque verus socius est, neque opus, ut vel innominatum contractum statuamus, nec admixtum quid admittamus ex doctrina de locatione. Res enim in commune confertur et operae in societate, neque in ea requiritur, ut ipsa res communis fiat, sed ideo communicantur, ut lucrum commune percipiant atque simul damnum ferant socii, quod patet in communiione aquaestus seu societate generali, in qua non ipsae res communes sunt, sed lucrum ex iis. Hinc si consentit dominus, ut communes fiant fructus ex suo fundo, in quem confert colonus operas atque labores, et in fructibus simul aequale ferant damnum, socii sunt et colonus partiarus et fundi dominus.

§. VI.

§. VI.

Consequimur inde in iudicandis obligationibus et
 iuribus coloni partiarrii et ipsius fundi domini ratio-
 nes petendas esse ex materia societatis. Hinc si de
 quaestione iudicium ferendum, quam diligentiam prae-
 stare debeat colonus, utrum boni patris familias, an ve-
 ro sufficiat tanta diligentia, quantam in suis rebus ad-
 hibere solet colonus partarius, respiciendum erit ad iu-
 ra societatis. Si enim locatio vera esset, colonus tene-
 retur ad leuem culpam praestandam. Cum vero ad so-
 cietatem illa conuentio referenda, verius est, colonum
 partiarium tantum culpam praestare in concreto ut vo-
 cant, seu ad tantam diligentiam obligari, quantam in
 suis rebus adhibere solet. Confirmat me in hac opi-
 nione CAIVS in L. 25. ff. loc. cond. Ait: *Colonus partia-*
rius quasi SOCIETATIS IVRE et DAMNVVM et lu-
crum cum domino fundi pariitur. Quum itaque Societatis

iure damnum partitur, in societate vero *culpa in concreto* praestatur, quoties de damno restituendo agitur, recte inferitur, si colonus partarius in rebus suis exactissimam soleat adhibere diligentiam atque Evulsionem fese gerere, eundem in colendo fundo non minorem curam atque diligentiam adhibere debere. Contra dubitandum non est, si negligens sit colonus partarius in suis rebus, iure societatis eundem non posse ad maiorem curam et diligentiam compelli, sed sufficere, si in colendo agro illo sese aeque negligentem gerat.

§. VII.

Quae cum ita sint, facilius erit causae decisio: *an contrahentes inter se possint pro arbitrio recedere a contractu, ita, ut liceat domino fundi recipere fundum atque ipsum colonum partarium pellere fundo.* Si obligatio coloni partarii

tiarii ex iure locationis atque conductionis iudicanda
 esset, pateret statim, pro arbitrio non reuocari posse
 contractum, maxime si locationi tempus praescriptum
 sit, sed praescriptum tempus seruandum esse. At ve-
 ro, cum damnum societatis iure partiendum, et sic ipsa
 conuentio ex societatis iure iudicanda, dubium non
 est, et colonum partiarium et fundi dominum recedere
 posse ab contractu. Nam cum in societate cuius socio
 liberum sit ad diuidendam tollendamque ipsam societatem
 et lucra prouocare; quid obstat, quominus idem liceat
 domino fundi, imo colono partiaro. Quis enim impu-
 tabit domino, qui cum prouidum satis atque diligen-
 tem patrem familias deprehendisse in colono partiaro
 arbitratus fuerat, si experientia postea edoctus sit, pa-
 rum prouidum et multo negligentem eundem esse, si
 suis commodis prospiciat, atque, ne in lucro capiendo,
 cum maiores fructus habere posset, pauciores vero per-

cipiatur, amplius detrimentum patiatur, ad diuisionem
 societatis prouocet. Quod si enim damnum partiri de-
 bet, fert pro rata damnum. Iam cum CCC modios
 recte colendo agrum habere dominus potuisset, quod
 negligens soleat esse colonus, CL tantum accipiat, ne-
 gligentia coloni damnum sentit, CL modiorum, et
 cum ad maiorem diligentiam non teneatur colonus,
 cum ex societatis iure damnum ferendum sit, nihil a
 colono postulabit iure dominus, cum tantam praestite-
 rit diligentiam, quantam solebat adhibere in rebus suis.
 Habet et hoc causam in eo. Cum enim dominus con-
 sentiat, ut dimidia vel tertia fructuum parte velit esse
 contentus, absque dubio bonum patrem familias in co-
 lono expectat: Iam vero cum haud raro soleant ho-
 mines alii videri, quam qui vere sunt, ut facile po-
 tuerit dici frugalitatis specie ipse dominus, qui cum
 colono conuenerat; facile patet, cum Romani perfe-
 ctam

Etiam ad societatem unitam continuandam haud imponerent obligationem sociis, ut in nostro negotio licere domino, tollere societatem. Neque id negandum videbitur colono. Si enim experiatur, plus sibi laboris atque sumptuum impendendum fore, quam quantum pro rata lucrum ferat, iniustum foret, cogere eundem, ut continuet societatem, quae ipsi damnosa esset. Concludo amplius, quamvis utriusque ad tempus renunciauerint libertati recedendi a societate, posse tamen, non obstante renunciatione, utrumque recedere a conventionione; ita enim iuris est in societate. Sed sicut tempestive, nec dolo illa renunciatio societatis fieri debeat, facile etiam illa quaestio dicendi poterit, quid de pendens fructibus sentiendum. Non excitabo litem, quam contra THEOPHILVM mouerat MERILLIVS

Observ. L. VIII. Cap. XXVI. Satis est ex argumento generali concludere, colonum quidem fructuum

ante

ante perceptionem dominum non esse, sed communes
adhuc esse. Inde ipsa renunciatione societatis effici-
tur, ut nihilominus fructus postea, si percipiantur, diui-
dendi sint, quippe intempestiua et damnosa tunc esset
renunciatio. Cessabit ergo in futurum obligatio in-
ter colonum partiarium atque dominum, saluo eo iure,
ut prius diuidantur lucra et damna in fructibus adhuc
pendentibus, si postea percipiantur.

ULB Halle

3

008 558 760

1078

7
1771, 20.
QVAESTIO
IVRIS CONTROVERSI

AN
CONVENTIO CVM
COLONO PARTIARIO PRO
ARBITRIO POSSIT
REVOCARI

P. 267.
QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE

L I T E R I S R V M P E I I S .

UNIVERSITÄT
ZVHALLE

